בסוד שיח

"המאה" הקוראים לתמוך במפד"ל

מאת שאול שיף

כמאה רבנים מסלתה ושמנה של דור הרבנים שצמח והתחנך במוסדות התורה של הציונות הדתית, עומדים לפרסם בימים אלה קריאה פומבית לתמוך במפד"ל בבחירות לכנסת ה־13. לא מעט רבנים הביעו נכונות שייעשה שימוש בשמם בחוגי בית כמי שתומכים במפד"ל, אך ביקשו ששמם לא יפורסם בעתונות כל אחד ונימוקיו. אחד הסביר, למשל, כי הוא בידידות טובה עם הרב משה לוינגר והפרסום יגרום לו צער...

רבנים רבים מנועים מלפרסם את שמם בהיותם מכהנים בתפקידים רשמיים. כידוע, אסר שר הדתות, פרופ' אבנר שאקי על רבני מועצות דתיות להתערב במערכת הבחירות או בפעילות מפלגתית כלשהי.

בין הרבנים ששמם יפורסם, נמצא גם הרב דן בארי העומד בראש רשת תלמודי־תורה. הרב בארי מעצורי "המתחרת" לשעבר אומר בחתימתו הרבה מאד לדור הצעיר.

עוד בין השמות, כל אחד ומטעמו התורני, החינוכי והחברתי: הרב זאב קרוב (קרני שומרון), הרב משה בליינר (ראש ישיבת שבי חברון בחברון), הרב אליקים לבנון (רב אלון מורה), הרב אמנון שוגרמן (ראש ישיבת הסדר "הגולן"), הרב יואל בדנון (עופרה), הרב שלמה אבינר (רב בית־אל וראש ישיבת עטרת כהנים), הרב אלי סדן (ראש המכינה התורנית הקדם־צבאית שבעלי), הרב אבי גיסר (רב עופרה), הרב צבי לב (רבה של מחולה), הרב דניאל שילה (רב קדומים) והרב יצחק שילת (מעלה אדומים).

ברשימה גם רב הסכנין בחיפה, הרב ד"ר אליהו זיני, ואנו מוצאים בה את הדמויות הרומינסטיות בערד יוצאי תימן, איש התורה והמחקר התורני הרב דוד קאפח.

כאמור, זהו רק חלק מהרשימה וככל הידוע הרשימה במלואה תפורסם בשבוע הבא.

ב"עבודה מאוכזבים מהיבול הדל של הדתיים התומכים בה

במפלגת העבודה אין מסתירים את האכזבה מהיבול הדל של הדתיים בעל־שם, שהביעו נגנוסות לתמוך בה בגלוי. להוציא אולי אחד, השמות המזדהים עם יצחק רבין הם אינם אלקטוראליים והחיפך הוא הנכון. בין השמות כאלה שלא הצביעו בעד המפד"ל גם בבחירות האחרונות וכאלה שעוד לפני שהמפד"ל "חטאה" בימנוית יתידה הצביעו בעד מפלגה אחרת – פא"י, למשל. אחד האישים המקורבים ליצחק רבין אמר לי: "אבל שעשו מכל העניין הזה סיפור" לא היה צריך להתגרות במפד"ל. מילא אם היו קמים מאות אישים ששמם אומר משהו לבוחרים, אבל כמה פרופסורים "אונונימיים" – חבל היה על המאמץ.

כלל הידוע נעשו מאמצים להשיג את תמיכתו הפומבית של פרופ' ידוע שאינו שלם עם המצע המדיני של המפד"ל, אך הוא סירב בנימוק, כי "לבי במפד"ל ואיני רוצה לפגוע בה".

במפד"ל החליטו שלא לבוא חשבון עם תומכי המערך הדתיים כשם שלא ייינקטו שום ("פעולות תגמול" נגד ראש ישיבת "נחלים", הרב יוסף באר גד.

בקשר לכך סיפרו השבוע על שר הפנים והמשכורה לשעבר, ד"ר יוסף בורג שלמרות ההתקפות הקשות עליו היומיומיות מצד "הוועד למען שלמות העם" בגושא "מיהו יהודי", לא הזכיר אף פעם את העניין הזה כאשר ראשי "הוועד" היו באים למשרדו לדון על תקציב משרד הפנים עבור המוסדות שבראשם עמדו. מצביעי "מימד" הגלויים לא מצאו מעולם את בלת חדרו של שר החינוך והתרבות, זבולון המר או מנכ"ל משרדו, זבולון אורלב עבולה בפניהם. משה מושקוביץ ("מושקו"), למשל, שהיה מפעילי "מימד" בבחירות לכנסת ה־12, לא נרמז מעולם במשרד החינוך והתרבות, או במשרד לענייני דתות, כי עדיף שיפנה ל"מימד" בענייני תקציבים... משום שהמפד"ל איננה קיימת עוד "תודות" לו ולכמה מחבריו. כך נהגו גם כלפי הכיפות הסרוגות שנתנו ידם בגלוי ל"התחיה". המפד"ל ראתה עצמה פטרונית של כלל הציבור הדתי לאומי ואין היא רוצה לפגוע בכלל הידוע ל"משיב רעה תחת טובה" משום שזהו מעצת היצר שאינה ברת־כיבוש.

מדוע אינם צופים בשידורי תעמולת הבחירות?

כפי שכבר פורסם במדור ב"דרך אל הקלפי", אחוז הצופים בשידורי תעמולת הבחירות לכנסת בטלוויזיה הוא קטן למדי, עד שלא ברור כלל אם כל ההוצאה העצומה הזאת כדאית. מסתבר, כי רבים צופים באותה שעה על מסך הטלוויזיה בכבלים ואינם מותרים על התוכניות הסרטים הטובים המוקרנים בזמן השידור של המפלגות. המפלגות לא לקחו בחשבון פרט זה והאמינו, כי הציבור ימשיך לגלות עניין בשידורי התעמולה כמו בבחירות הקודמות.

במפלגת העבודה ישנה אכזבה בולטת מרמת השידורים שלה בטלוויזיה, ואת הביקורת על כך שמעתי מהוגו הקרוב של יו"ר המפלגה, יצחק רבין. במפלגת העבודה ערים גם לנסיגה בפופולאריות של יצחק רבין ועל השיווין המסתמן בין שני הגושים. אחת הערים שבה חל מהפך משמעותי בתמיכה ביצחק רבין, היא בית־שאן. בעוד שלפני חודש, שלושה שבועות יכול היית לשמוע בכל בית את השם "יצחק רבין כמועמד המועדף לתמוך. הנה בימים האחרונים חל מהפך ממש בעיר הזאת והליכוד שב לאיתנו.

קשה להסביר את התופעה הזאת, שנמדדה השבוע בידי מקצועניים. ההערכה היא, שהישראלי המצוי מזיא "קיטור" ומבטא את תסכולו ואכזבותיו, אך מתקשה מאד לשנות את המפלגה שהשתייך אליה שנים רבות, אלא אם כן נגרם לו עוול משווע! לאחר שהישראלי מעניש את מפלגתו בקלות, ביבורית והזדהות עם מפלגת היריב, הוא חוזר אל עצמו ומתייצב שוב בתמיכתו במפלגתו ה"היסטורית". משהו כמו אהדיך נבחרת "כדורגל", שכועסים על המשחק הגרוע של השוחקנים, אך בשבת שלאחר מכן באים שוב לעודד את הנבחרת עמה הלכו כברת דרך ארוכה.

ראשי המפלגות הפיקו לקחים לפחות לגבי תחום אחד מהבחירות הקודמות, ושוב אין הם מטריחים את האזרחים בחומר הסברה בכתב בתיבות הדואר. בעבר המפלגות הציפו את ציבור הבוחרים בחומר תעמולה בכתב, שאיש לא קרא בו ורק התעצבנו על ססותמים להם את תיבות הדואר. הפעם נשלחים אמנם פרסומים בכתב אבל בכמות פחותה בהרבה מזו שידענו בעבר. ייתכן גם, כי היעדר ממון מספיק גרר החלטה שלא להפיץ חומר בכתב.

סקרים שנעשו מצביעים על כך, כי שידורי תעמולת הבחירות בטלוויזיה מסייע בעיקר ל"תחזק" את גרעין הפעילים והתומכים "השרופים". אין בשידורי התעמולה כדי לשנות דעות וגם לא בחומר ההסברה בכתב. המתלבטים בדרך כלל נשארים באותו גוש והמעבר מימין לשמאל ולהיפך הוא די נדיר. מפלגת העבודה הצליחה בשלב מסויים ל"מכור" את יצחק רבין כימני למחצה שאפשר לסמוך עליו בענייני השטחים והאינתיפאדה, אלא שבשלב מסויים חלק מתומכי רבין בפוטנציה השתכנע, כי מדובר כאן בהבנה וכי מאחורי הפרגוד ממתינים השחקנים האמיתיים "היונים" הצתורות שייצאו אל הבמה כבר בליל הבחירות.

קולות הערבים לא יאפשרו בלוק חוסם?

בהתייעצויות הפנימיות במפלגת העבודה נובר החשש, כי קולות הערבים לא יאפשרו לה להקים בלוק חוסם וכי בסופו של דבר ייבחרו שלושה נציגים ערביים בלבד. חד"ש נמצאת בירידה בחזוב הערבי ואילו דראושה ומיעארי עשויים לספוג מכה קשה בבחירות הללו ולא לעבור את אחוז החסימה. כחמישים אחוז מקולות הערבים ילכו על־פי הערכת מפלגת העבודה למפלגות היהודיות, כך ששאלת הבלוק החוסם שבתחילת מערכת הבחירות מפלגת העבודה היתה בטוחה באפשרות יישומו – קיימת ועומדת.

"מלחמת האזרחים" בקיבוצים

הנה ריוזח מהמטה הקיבוצי של מר"ץ המספר על מלחמת האזרחים בתוך התנועה הקיבוצית בין תומכי מר"ץ לבין תומכי מפלגת העבודה.

כותבים פעילי המטה הקיבוצי של מר"ץ (ענת – אמנון): "מתקפת העבודה והתם"ם עלינו – משכת. הלחץ עלינו להגיב בהתאם גובר. למרות זאת איננו מתכוונים ל"פעולת־נגד". "חברי מר"ץ בתם"מ עושים שם עבודה שקטה ויפה ולנו אין עניין לפתוח ב"מלחמת אזרחים". לא נידחף בתחנונים לקיבוצים, לא נפלוש ללוחות המודעות, לא נארגן כנסים "ארציים" ואף לא נפרסם מודעות שיקריות ומעליבות. יותר מכך: גם איננו פועלים כנגד חברי הקיבוץ הארצי שפועלים למען "העבודה" בקיבוציהם. אנו רק קוראים אליהם: צאו החוצה לפעול למען הודרת הליכוד. בבית אתם רק גורמים לנזק חברתי ורעיוני. האתגר הוא ברחוב: שם, לפחות, אנו נמצאים ושם נשמח לפגשכם".

יצוין כי פעילי מר"ץ משקיעים מאמצים ניכרים בקרב העולים החדשים מחבר העמים ובתוך השבועות עולים רבים הובאו לקיבוצי "השומר הצעיר" להתבשם מזמירות מר"ץ. בקיבוץ גת ארגנו קיבוצי הסביבה "תגיגת שבועות" לעולים ו"ביכורי הפוליטיקה" הישראלית הובאו לשולחנם מלוא הסנא.

שמיר הנרדם

מפלגת העבודה החלה במסע לחישות ופרסומים נגד ראש הממשלה, יצחק שמיר, כפעולת תגמול על הפרסומים בדבר התמוטטותו של יצחק רבין במלחמת ששת הימים והתמכרותו לאכלהול. המסע הזה מבקש להציג את ראש הממשלה כזקן המתקשה לשלוט בעצמו. דוברי מפלגת העבודה יודעים לספר על כך שהוא נרדם באמצע ישיבות הממשלה והקבינט וכי הדבר הפך לשיחת היום בין חברי הממשלה. משיחות שקיימתי עם כמה משרי הממשלה, שאינם נמנים עם הליכוד עולה כי הם לפחות לא היו שותפים למעמד כזה שבאמצע ישיבת הממשלה או הקבינט נרדם מר שמיר. מקורביו טוענים, כי הערנות שלו היא שסדיבר וכי דוברי מפלגת העבודה נתפסו רווקה לתחום שבו הם יוכו שוק על ירך. אין מוציאים מכלל אפשרות, כי קרה פעם שלאחר פעילות אינטנסיבית ועדות מרושכת הוא נכשל ב"ניקור" קל אך מכאן ועד להרדמות בישיבות הממשלה והקבינט רחוקה הדרך.

"המחנה החרדי" ויחסו למדינה

ב"המחנה החרדי" במדור "מאחורי הכותרות", כותב תגי אסף (שם בדוי ככל הנראה) את רחשי לבו בכל הקשור למדינת־ישראל, ובקלות ניתן להרגיש מדבריו, מהו יחסו האמיתי של הציבור החרדי המזוהה עם "חצר" בעלז למדינת ישראל והנהגתה. ניכר כי הדברים נכתבו מתוך כעס רב, עד כדי כך שאין הוא בורר במלים.

כותב תגי אסף:

"האם ניתן לחדש עוד בנושא יחסו של המימסד הציוני לנתיניו? כל פעם שנרמה לנו, כי הגענו כבר לשוליים התחתונים ביותר, אנו מגלים לזוועתנו תהומות נוספים, דרגות שפלות מוסדית מצמררות, אליהן התדרדרו אותם פוחזים ורירקים, אנשי בליעל, שהשתלטו על גופם ונשמתם של המוני יהודים תמימים שנפלו בשבי האכזרי של מנהיגי התנועה הציונית. הכותב עובר לסקור ספר שיצא באחרונה לאור ועניינו קליטת העלייה לפני 45 שנה ("הם באו משם").

דבריו של תגי אסף:

"הישוב בארץ מצוי בעיצומה של האבטוורה שממה מדינת ישראל, כדי להגשים את שאיפתו הבורות לעמוד בראש מדינה משלו, מגייס כך גוריון למערכה צבאית עקובה מדם, יהודים רבים ככל האפשר. באירופה מצויים באותה עת כחצי מיליון יהודים ניצולי השואה. בהם יש גם צעירים רבים – פוטנציאל נוסף של דם יהודי הכול להיות מוקרב למולך המדינה. הוידוי כבר שילמו את המחיר. "כי רק בדם תהיה לנו הארץ", זאת היתה תמצית המדיניות הציונית והאכזרית שהנהיג בן־גוריון, בהפקירו את יהודי אירופה לגורלם המר, תוך ניצול מוחש לקידום מטרותיו. עתה בא תורם של היתומים, בני הנרצחים לשפוך את דמם למען המטרה "הנשגבה"... והוא מסיים: "בעצמות נערים מן השואה סלל בן־גוריון את הדרך למדינה. לאותו ניסוי גדול שנכשל".

"המחנה החרדי" מופיע באלפי עותקים ומעניין שאיש לא מצא לנכון להשמיע ולו קול מחאה רק מול הדברים הקשים שכתב תגי אסף.